

Det var det, jeg den Gang gjorde opmærksom paa, men jeg vil tillade mig nu at præcisere stærkt, hvad jeg for Resten sagde i Fjor og gentog i Aar ved anden Behandling, at mit principale Standpunkt til Lovforslaget er dette, at denne Lovgivning i sig selv er overflødig. Jeg skal i den Henseende tillade mig at oplæse et Par Linier af mine Udtalelser ved anden Behandling; de findes i Tidenden Sp. 5132, hvor det hedder: „Jeg udtalte i Fjor, at jeg ønskede, der skulde være Bogføringsret, ikke Bogføringspligt, og det er endnu min Opfattelse. Jo mere jeg tænker derover, des sikrere bliver jeg paa, at alt det — jeg kunde fristes til at sige — Hokus-pokus, man laver med Hensyn til Regnskaber og Bogføring, har grumme ringe praktisk Betydning. Sagen er nemlig, at overfor de gode, som ikke behøve at have denne Pligt, bliver der ikke Brug for den, og Kæltringene komme, som jeg sagde i Fjor, alligevel udenom den“. Og jeg føjede til efter i det hele taget at have begrundet min Stilling til de to omtalte Ændringsforslag: „Mit principale Standpunkt er det, at vi godt kunne nære os med den Lovgivning, vi have paa det Omraade; men skulle vi have noget nyt, hvad der kan være flere Grunde til, navnlig ogsaa den, at der er opagiteret en Stemning derfor, vil jeg finde, at den maa være af den Beskaffenhed, jeg har nævnt, og som Flertallet er for“.

Nu haaber jeg, at ærede Medlemmer ville forstaa, at min Stilling, mit Hovedstandpunkt — det, som man i den sædvanlige Forhandling kalder det principale Standpunkt — er dette, at jeg mener, at dette Lovforslag er unødigt og overflødigt. Som det her foreligger, har jeg imidlertid troet, at det er uskadeligt, og derfor har jeg kunnet bøje mig for Flertallets Stemning i saa Henseende. Jeg frabad mig i Aar at være Medlem af Udvalget, netop fordi de Brydninger, som jeg her har omtalt, vare til Stede, og det paa en saadan Maade, at jeg saa, at jeg ikke kunde faa nogen Tilslutning til min Opfattelse. Den Opfattelse, jeg har gjort gældende, nærer jeg fremdeles, og nu tror jeg ikke, at der fra nogen Side kan være nogen Tvivl om, hvorledes jeg ser paa Lovforslaget. Det var det, som jeg nærmest vilde gøre opmærksom paa. Men saa skal jeg tillade mig at føje et Par Ord til, fordi der er udtalt en vis Ængstelse med Hensyn til dette Lovforslag fra Folks Side, der mene, at der er taget fejl, hvad jeg ogsaa har erfaret ved Samtaler derom med

enkelte Mænd fra disse Kredse. Jeg ved ikke, hvorledes jeg skal udtrykke det, men lad mig sige det saaledes — idet jeg altsaa holder mig indenfor Brugsforeningsomraadet —, at man har ment, at naar man har en Brugsforening med solidarisk Ansvar, der kun handler med sine egne Medlemmer, er der efter Lovforslaget, som det foreligger, Fare for, at de kunne blive bogføringspligtige. De Folk, som ere særlig ængstelige paa Andelsforeningernes Vegne, gøre nemlig gældende, at naar en Række Brugsforeninger, saaledes som Tilfældet hyppigt er, slaar sig sammen som Medlemmer af en større Forening, og der i denne kun er begrænset Ansvar, vil Følgen blive, at Loven vil blive administreret saaledes, at man ogsaa vil paalægge de solidariske Enkeltforeninger Bogføringspligt. Det tror jeg dog ikke vil ske, tværtimod. Jeg tror, at en Forening med solidarisk Ansvar, der kun handler med Medlemmer og ingen Bogføringspligt har, ikke kan paadrage sig Bogføringspligt i Kraft af, at den optræder i en Sammenlutning, hvor der kun er begrænset Ansvar, og hvor Hovedkontoret, Sammenslutningsmærket, om man saa maa sige, som Følge deraf faar Bogføringspligt. Jeg vil gerne bede den højtærede Minister udtale sig om det Spørgsmaal ved denne Lejlighed for at berolige Sindene.

Jeg kunde have Lyst til at føje endnu et Par Bemærkninger til. Efter min Opfattelse er det en Misforstaaelse, at det, at give mange Love, i og for sig er et Gode. Antage vi, at et Samfund paa et givet Tidspunkt har den Lovgivning, som tilfredsstiller det paa den Maade, at de enkelte Indretninger og de enkelte Medlemmer af Samfundet føle sig tilfredse hermed, en Lovgivning, der er tilfredsstillende baade med Hensyn til hele Statsborgerlivet og med Hensyn til den aandelige Udvikling indenfor Samfundet, saa er Tingene, som de skulle være. Nu er der jo den Ejendommelighed, at naar man en Gang har faaet en Lov, er den trykt paa Papiret, og den staar saa med sit Bogstav uforanderlig, indtil den bliver forandret paa lovmæssig Maade, medens derimod det Livsomraade, for hvilket denne Lov er givet, er i stadig Forandring. Samfundet som Helhed eller større eller mindre Dele deraf ere levende Organismer, der ere i Vækst og Udvikling, og Følgen deraf bliver ganske naturligt, at naar der er gaaet nogen Tid, vil Livet i nogen Maade være paa tværs af Loven. Nu er det min Opfattelse, at saa længe